

เหตุแห่งความสุข

โดย สมเด็จพระญาณสังวร

ปรมราชชนนีโกมบวรทานคาภา

๑.	วรมตฤ มหุยาย
อสีติวสุสพฺพณาย	มหาราชสุส มาชญา
อิมสมิ ปวเร ทิเน
๒.	ตุลาตมสุส สมฺปตฺตํ
ทฺวิปฺภุจทฺวิติวสุเสสฺสุ	เอกวิสติมํ ทินํ
อติกกนฺเตสฺ สตฺถุโน
๓.	ศฺรินฺคฺรินฺทราราช-
คฺุณาลงฺการสมฺปนฺนา	ชนนี ปรมตฺตมา
สพฺพญฺฐาเน นฺิรฺนตฺรํ
๔.	ราชปิตุ ปิยา ชาตา
สุสวํทิกมฺมมนฺตา	ปฺตตฺถิตฺตุน โปสิกา
รณฺโญ ทฺยยปชาย จ
๕.	เมตฺตาทฺยาปฺรภุชาตา
สุสฺงคฺเหหิ ทฺยยานํ	อนเปภุชา ภาเยสฺสปี
คจฺจติ อตฺถตฺตสาธิกา
๖.	วยฺวทฺตมาปี आयฺโส
นิจฺจํ อฺสุสฺสูกฺมาปนฺนา	อนมจฺจิตฺตเจตฺตนา
หิตาหิตํ นิโยชิตํ
๗.	อิทา เนสา มหาอฺยฺยา
คฺุณวทฺตวรา ภฺยโย	ปฺภุณอสีติวสุสิกา
สพฺพเพหิ อภฺิปฺชิตา
๘.	รตฺนตฺตยฺยานภาเว
อนิฏฺฐา จ วิคจฺจนฺต	กตปฺภุณฺยสฺส เดชสา
ตฺสสา อฺิฏฺฐา ภวณฺต จ
๙.	สา อตฺถตฺลทฺธา สฺชิตา
อโรคา สฺชิตา โทตฺ	วิรูทฺทา พฺุทฺธสาสเน
สทฺ สพฺพเพหิ ญฺาติภิ.

คาถาสวดดีพระเกียรติคุณและถวายพระพร สมเด็จพระบรมราชชนนี

๑. ขอถวายพระพรแด่ สมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระแม่
เจ้าพระองค์ใหญ่ ผู้ทรงมีพระชนมายุครบ ๘๐ พระพรรษา
ในวันอันประเสริฐนี้
๒. คือ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราชล่วงแล้ว ๒๕๒๓ พรรษา
ซึ่งมาถึง เข้าแล้ว ณ บัดนี้
๓. สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ผู้ทรงพระคุณอันอุดม
ประเสริฐ ทรงถึงพร้อมด้วยคุณาลังการในฐานะทั้งปวง
ตลอดมา
๔. ได้ทรงเป็นที่รักแห่งสมเด็จพระบรมราชชนก ทรงเลี้ยงดู
อุปการพระราชโอรสธิดา ทรงจัดแจงการงานเป็นอย่างดี
เพื่อสมเด็จพระปรมินทรมหाराชาธิราชเจ้า และเพื่อ
ประชาชนชาวไทย
๕. ทรงมีพระเมตตา พระกรุณา เอ็นดูเป็นเบื้องหน้า ไม่ทรง
ห่างใยแม้ในวัยอันตรายทั้งหลาย เสด็จพระราชดำเนินไป
ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย ด้วย
ความสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นอย่างดี

๖. แม้ทรง เจริญพระชนมายุแล้ว ก็ยังทรงมีพระราชหฤทัยจิตต-
เจตนาสูงไม่ตกต่ำ ทรงปฏิบัติชวนชวายเป็นประกอบกระทำ
ประโยชน์ เกื้อกูลน้อยใหญ่อยู่ เนื่องนิตย
๗. บัดนี้ สมเด็จพระบรมราชชนนี พระแม่เจ้าพระองค์ใหญ่
ได้ เจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พระพรรษา ยิ่งทรง เจริญด้วย
พระคุณอันประ เสิริฐ อันชนทั้งปวงบูชา เทิดทูนอย่างยิ่ง
๘. ด้วยอานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และด้วยเดชแห่งพระ
กุศลบุญญาธิการที่ได้ทรงบำ เพ็ญแล้ว ขออัญฐะ คือสิ่งที่ไม่
ปรารถนาทั้งหลายจงสิ้นไป ขออัญฐะ คือสิ่งที่ปรารถนา
ทั้งหลาย จงบังเกิดมีแต่ สมเด็จพระบรมราชชนนี ผู้ทรง
พระคุณอันประ เสิริฐ
๙. ขอสมเด็จพระบรมราชชนนี ผู้ทรงพระคุณอันประ เสิริฐ ทรง
ได้รับประโยชน์ที่ทรงต้องการ ทรงบรรลุลความสุข ทรงงอก-
งามไพญลย์ในพระพุทศาสนา ทรงไม่มีโรค ทรงประกอบ
ด้วยความสุข พร้อมด้วยพระญาติทั้งหลาย นับแต่สมเด็จพระ
ปรมินทรมหาราชราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประ เสิริฐ พระ-
ราชวงศ์ รัฐบาล พร้อมทั้งข้าราชการและประชาชนชาวไทย
ทั้งปวง

ขอถวายพระพร

เหตุแห่งความสุข

สุโข พุทธธาน อุปาโท สุชา สทุธมม เทสนา
สุชา สงฆสุส สามคฺคี สมคฺคานํ ตโป สุโข-ติ

บัดนี้ จักแสดงสาสนธรรม ธรรมะคือคำสั่งสอนของสมเด็จพระบรมศาสดา เพื่อให้สำเร็จประโยชน์แห่งการฟังธรรมตามสมควรแก่วันธรรมสวนะ คือวัน เป็นที่ฟังธรรมอันเวียนมาถึง เข้า

วันธรรมสวนะนี้เป็นวันธรรมสวนอุโบสถก่อนแต่วัน เข้าจำพรรษาของพระภิกษุสงฆ์ในบัดนี้ และเป็นวันประกอบพิธีอาสาฬหบูชา คือการบูชาในวันเพ็ญเดือน ๘ อันเป็นวันที่กำหนดว่าพระพุทธเจ้าผู้พระบรมศาสดาได้ทรงแสดงปฐมเทศนาแก่พระภิกษุเบญจวัคคีย์ ฉะนั้น จึงเป็นวันธรรมสวนะที่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ทั้งบรรพชิตและทั้งคฤหัสถ์ได้มาประชุมกันสมาทานอุโบสถศีลหรือเบญจ เวรวิริติ และฟังธรรม และทำการบูชาพระรัตนตรัย เป็นจำนวนมาก

เนื่องด้วยในเทศกาลเข้าพรรษาทุกพรรษา ได้มีกุลบุตรผู้ศรัทธาได้ออกจากตระกูลต่าง ๆ กัน มาอุปสมบทเป็นภิกษุจำพรรษาอยู่ในอวาสนั้น ๆ เป็นจำนวนมาก พุทธศาสนิกฝ่ายฆราวาสทั้งที่เป็นทางราชการ ทั้งที่เป็นมารดา บิดา ญาติมิตร ต่างก็ให้โอกาสและอุปการะสนับสนุนให้บุคคลในราชการ ในองค์การงาน และในตระกูลนั้น ๆ ผู้มีศรัทธาออกมาบวชเป็นภิกษุจำพรรษาศึกษาปฏิบัติพระธรรมวินัยในพุทธศาสนาเป็นพิเศษ แม้ในบัดนี้ก็คงเป็นเช่นเดียวกัน

และแม้ว่าในที่นประเทศต่าง ๆ ทั้งใกล้ทั้งไกลแห่งประเทศ
ไทย มีความไม่สงบปั่นป่วนในทางต่าง ๆ แม้เป็นประเทศที่นับถือ
พุทธศาสนาเอง ประชาชนในประเทศนั้น ๆ ก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติ
ศาสนกิจบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลได้ ส่วนในประเทศไทยนี้ได้มีความ
สงบ แม้ว่าจะมีความไม่สงบในที่บางแห่งบังเกิดขึ้น เป็นครั้ง เป็นคราว
แต่ว่าส่วนใหญ่ก็ยังคงมีความสงบ ประชาชนต่างก็ทำมาหากินกันได้โดย
ปกติ แม้ว่าข้าวของจะแพงขึ้น แต่ก็ยังมีพอซื้อพอขายสำหรับที่จะนำไป
บริโภคกันได้อย่างพอ เพียงไม่ถึงกับเดือดร้อนมาก ทั้งยังสามารถ
ที่จะเลี้ยงดูต้อนรับผู้ที่มีความทุกข์ ต้องระแหรเหมาจากประเทศอื่น
อื่นอีก เป็นจำนวนมาก ประชาชนส่วนใหญ่ต่างก็มีความดำรงอยู่ด้วย
ความผาสุกพอสมควร ใครอยากจะทำอะไรก็ทำได้ อยากจะไปเที่ยว
เตร่สนุกสนานที่ไหนก็ไปได้ อยากจะทำบุญสุนทานก็ทำได้ ใครที่จะ
บวชเรียนก็บวชเรียนได้ ไม่มีข้อขัดข้อง อันแสดงถึงว่ายังพากันมี
ความสุขอยู่มาก

แม้เช่นนั้น ทุกคนก็น่าจะคิดว่าอันความสุขที่ทุกคนได้รับอยู่ดังที่
ปรากฏนี้เนื่องมาจากเหตุอะไร และทำอย่างไรจึงจะรักษาความสุข
ที่กำลังได้รับอยู่นี้ให้ตั้งอยู่ตลอดกาลนาน

ในข้อนี้ เมื่อพิจารณาถึงความสุขและมูลเหตุของความสุข
ในพระพุทธศาสนา ก็กล่าวได้ว่าได้มีคำตอบตลอดจนถึงแนวทาง
ปฏิบัติที่เป็นเหตุรวมอยู่ในคาถาพุทธภาษิตที่ได้ยกขึ้นไว้เป็นบทอุเทศ
ณ เบื้องต้นนั้นว่า สุโข พุทธาน ฤปาโท ความบังเกิดขึ้นแห่ง
พระพุทธรูปทั้งหลายเป็นความสุข สุขา สหุณฺม เทสนา การแสดง
ซึ่งพระสัทธรรมเป็นความสุข สุขา สงฺขสุส สามคฺคี ความสามัคคี

คือความพร้อมเพรียงกันของสงฆ์คือหมู่ เป็นความสุข สมุคฺคานํ ตโป
สุโข ความเพียรของบุคคลทั้งหลายผู้มีความพร้อมเพรียงกัน เป็น
ความสุข ดังนี้

เพราะฉะนั้น ทุกคนผู้ที่ปรารถนาที่จะได้รับความสุขและรักษา
ความสุขให้ตั้งอยู่ตลอดกาลนาน พึงใคร่ครวญศึกษาพิจารณาอุตฺตถะ
คือ เนื้อความแห่งพระพุทธภาษิต บทอุเทศน์ให้ดี ดังที่จะได้อรรถาธิบาย
ต่อไปโดยสังเขป

ข้อแรก ความบังเกิดขึ้นของพระพุทธรูปทั้งหลายให้เกิดสุข
พระพุทธรูป แปลว่าพระผู้รู้ พระผู้รู้ทั้งหลายนั้น ในศาสนานี้ก็ได้แก่
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง คือพระบรม-
ศาสดาของเราทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ตั้งพุทธศาสนาขึ้น และพระอนุพุทธะ
คือพระผู้ตรัสรู้ตามทั้งหลาย ได้แก่พระอรหันตสาวกทั้งหลายของพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าในศาสนานี้ พระพุทธรูปจึงมีอยู่ ๒ ดังกล่าว พระสัม-
มาสัมพุทธเจ้าผู้พระบรมศาสดาของเราทั้งหลายนั้น ได้เป็นผู้ตรัสรู้
พระธรรมโดยชอบด้วยพระองค์เอง และได้ทรงแสดงธรรมสั่งสอน
ตั้งพุทธศาสนาขึ้น พระองค์เองประกอบด้วยพระคุณทั้งหลายปรากฏ
อยู่ในพระพุทธรูปดังที่เราทั้งหลายสวดกันอยู่เป็นอันมาก เช่น พระ-
พุทธคุณ ๔ ในบทสวดว่า อิติปิโส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ เป็นต้น
ซึ่งเมื่อสรุปลงแล้วก็ เป็น ๓ คือ พระปัญญาคุณ คุณคือความตรัสรู้
อันหมายถึงพระปัญญาที่ตรัสรู้ พระวิสุทธิคุณ คุณคือความบริสุทธิ์ พระ
กรุณาคุณ คุณคือความกรุณา เพราะทรงประกอบด้วยพระคุณทั้ง ๓
ประการนี้จึงเป็นความสุข คือยังให้เกิดความสุขแก่โลกดังที่ปรากฏ
อยู่ ฉะนั้น ความบังเกิดขึ้นแห่งพระพุทธรูปทั้งหลายมีพระสัมมา-

สัมพุทธเจ้าเป็นต้น จึงเป็นความสุข เป็นเหตุให้บังเกิดความสุข เป็นข้อแรก

ข้อสอง การแสดงลัทธิธรรมเป็นความสุข ก็เพราะว่า เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้พระธรรม ก็ได้ทรงแสดงพระธรรมสั่งสอนเป็นพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นในโลก นับตั้งแต่ปฐมเทศนา คือ เทศนาครั้งแรก ที่ทรงแสดงแก่พระภิกษุเบญจวัคคีย์ ที่ท่านแสดงว่าได้ทรงแสดงปฐมเทศนาในวันเพ็ญเดือนอาสาฬห คือวันเพ็ญเดือน ๘ ดังเช่นวันนี้ ที่จะมืพิธอาสาฬหบูชาในวันนี้อีกด้วย เพราะทรงแสดงธรรมสั่งสอนเป็นพุทธศาสนาขึ้นจึงเป็นความสุข อันหมายความว่า เป็นเหตุให้เกิดสุข นับเป็นข้อที่ ๒ และยังมีสืบเนื่องไปถึงข้อที่ ๓ ข้อที่ ๔ อันเป็นข้อสำคัญ

ข้อที่สาม คือความพร้อมเพรียงกันของสงฆ์คือของหมู่เป็นความสุข อันคำว่าสงฆ์ แปลว่าหมู่ ในที่นี้ก็เป็นคำกลาง ๆ แต่่ว่า โดยความหมายที่สืบเนื่องมานั้น ก็หมายถึงสงฆ์คือหมู่แห่งสาวกคือศิษย์ของพระพุทธเจ้า คือเมื่อพระพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นในโลก ได้ทรงแสดงพระลัทธิธรรมหรือพระธรรม ดังเป็นพุทธศาสนาขึ้น ก็ได้มีผู้ฟังธรรมที่ได้ทรงแสดงนั้น รู้ธรรมที่ทรงแสดงนั้น ประกาศตนเป็นสาวก คือเป็นศิษย์ของพระพุทธเจ้า และปฏิญาณตนขอเข้าบวชตามพระ-พุทธเจ้าในครั้งพุทธกาล ก็เป็นภิกษุบ้าง เป็นภิกษุณีบ้าง ผู้ที่ไม่ขอบวชยังคงเป็นคฤหัสถ์ราวาสก็แสดงประกาศตนเป็นอุบาสกบ้าง เป็นอุบาสิกาบ้าง รวมเข้าว่าเป็นพุทธศาสนิก คือผู้นับถือพุทธศาสนา เหล่านี้ต่างเรียกว่าสงฆ์ คือหมู่ หมู่ของภิกษุก็เป็นภิกษุสงฆ์ หมู่ของภิกษุณีก็เป็นภิกษุณีสงฆ์ หมู่ของอุบาสกอุบาสิกา ก็เรียกว่าหมู่ของอุบาสก

อุบาสิกา แม้จะไม่เรียกว่าสงฆ์ก็เรียกว่าบริษัท เป็นหมู่เหมือนกัน
รวมก็เป็นหมู่ของพุทธศาสนิกผู้นับถือพุทธศาสนา สามัคคีคือความ
พร้อม เปรียงกันของสงฆ์คือหมู่แห่งสาวกคือศิษย์ของพระพุทธเจ้า
ดังกล่าวนานี้ ก็หมายถึงความพร้อมเพรียงกันโดยธรรม โดยวินัย
ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงแล้ว ทรงบัญญัติแล้ว คือพร้อมเพรียงกัน
ประพฤติปฏิบัติพระธรรมวินัยตามภูมิตามชั้น ดังนี้เรียกว่า เป็นสามัคคี
คือความพร้อมเพรียงกันของหมู่ เป็นความพร้อมเพรียงกันตามพระ-
ธรรม ตามพระวินัย เป็นความสุข เป็นเหตุให้เกิดสุข ก็เป็นข้อที่ ๓

มาถึงข้อที่สี่ ความเพียรของผู้ที่พร้อมเพรียงกันเป็นความสุข
ผู้ที่พร้อมเพรียงกันนั้นก็หมายความว่าทุก ๆ บุคคลผู้รวมอยู่ในหมู่
เรียกว่าแต่ละบุคคลผู้ที่พร้อมเพรียงกันอยู่ในหมู่ใดหมู่นั้นนั้น เมื่อ
ต่างมีความเพียร ละสิ่งที่ควรละ ทำสิ่งที่ควรทำ ย่อมเป็นความสุข
คือเป็นเหตุให้บังเกิดความสุข ข้อที่ ๔ นี้จึงเป็นข้อสำคัญที่ทุก ๆ
บุคคลจะต้องมีความรู้จักตัวเองและปฏิบัติตัวเองให้เหมาะสม เมื่อ
ตนเองอยู่ในหมู่ใดก็เพียรปฏิบัติกิจที่ควรปฏิบัติให้เหมาะสมในหมู่นั้น
เมื่อตนเองเป็นภิกษุก็รวมอยู่ในหมู่ภิกษุ เมื่อตนเองเป็นอุบาสิกา
อุบาสิกาที่รวมอยู่ในหมู่อุบาสิกาอุบาสิกา หรือเมื่อกล่าวโดยส่วนรวม
เมื่อตนเองเป็นพุทธศาสนิกผู้นับถือพุทธศาสนาตามภูมิตามชั้นก็อยู่ใน
หมู่นั้น ๆ เมื่อเป็นดังนี้ ตนเองควรจะทำอะไร ควรจะทำอะไร
ก็มีความเพียรพยายามละสิ่งที่ควรละ ทำสิ่งที่ควรทำนั้น เมื่อเป็น
ดังนี้ก็ถือว่ามีความเพียร ฉะนั้น ความเพียรของผู้ที่พร้อมเพรียงกัน
จึงเป็นความสุข เป็นเหตุให้เกิดความสุข

พระพุทธภาษิต ๔ บาทนี้ หรือว่า ๔ ข้อนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่
ทุก ๆ คนควรจะพิจารณาให้เข้าใจ และก็จะต้องเข้าใจว่า ทั้ง ๔

ข้อนั้นจะต้องตั้งอยู่ในตนเอง คือในจิตใจของตนเองด้วย ไม่ใช่ตั้งอยู่ในภายนอก

ความบังเกิดขึ้นของพระพุทธรูปทั้งหลายก็ต้องบัง เกิดขึ้น ในจิตใจของตนเอง ตนเองต้องมีความรับรู้ในจิตใจของตนเองว่าพระพุทธรูปทั้งหลายได้อุบัติ คือบังเกิดขึ้นจึง เป็นความสุข

การแสดงสัทธรรมก็เหมือนกัน ทุกคนจะต้องรับรู้ที่จิตใจของตนเองว่า มีการแสดงสัทธรรมคือมีพุทธศาสนานี้แหละบัง เกิดขึ้น ตั้งขึ้นอยู่ในโลก และการที่ตนเองจะรับข้อนี้ได้ก็ต้องรับได้ด้วยการฟัง คือเมื่อมีการแสดงสัทธรรม ถ้าหากว่าแสดงก็แสดงไป แต่ว่าบุคคลไม่เจือหูที่จะฟัง ไม่ตั้งใจที่จะฟัง ไม่รับสัทธรรมที่แสดงนั้นก็ไม่ใช่สำเร็จประโยชน์ เพราะฉะนั้น ต้องเจือหูที่จะฟัง ต้องตั้งใจที่จะฟัง จึงจะรับรู้ว่าได้มีการแสดงพระสัทธรรม คือได้มีพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นในโลกแล้ว เพราะฉะนั้น แม้ข้อนี้จะต้องรับเข้าไว้ในจิตใจด้วยการที่เจือหูฟัง ด้วยการตั้งใจฟังธรรม

มาถึงข้อที่ ๓ ก็เช่นเดียวกัน ความสามัคคีกันของหมู่ให้บังเกิดความสุข ทุกคนก็ต้องรับข้อนี้ คือเข้าหมู่ เข้าหมู่ใดเข้าหมู่หนึ่ง ไม่แตกหมู่ ไม่เข้าหมู่ภิกษุก็เข้าหมู่อุบาสกอุบาสิกาหรือพุทธศาสนิกชนหมู่ใดหมู่หนึ่ง ไม่แตกหมู่ออกไป ต้องเข้าหมู่ อันนี้สำคัญมาก ต้องเข้าหมู่ ต้องเข้าหมู่ใดหมู่หนึ่ง ไม่ใช่แตกหมู่ออกไป เมื่อเข้าในหมู่ใดหมู่หนึ่งแล้วก็ต้องมีความสามัคคี ความพร้อมเพรียงกันของหมู่หมู่ปฏิบัติอย่างใดก็ปฏิบัติอย่างนั้นในทางที่ถูกที่ชอบ เพราะ เมื่อเป็นหมู่ที่ถูกที่ชอบ การปฏิบัติของหมู่นั้นก็ต้องถูกก็ต้องชอบ ต้องมีความสามัคคีอยู่ในหมู่ ไม่แตกหมู่ คือไม่แตกสามัคคีของหมู่ออกไป มีความพร้อมเพรียงให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องรักษาความสามัคคีคือ

พร้อมเพรียงอันหนึ่งอันเดียวกันนี้ไว้ให้มั่นคง ดำรงตนอยู่ในหมู่ ไม่แตกหมู่ อันนี้เป็นหลักสำคัญมาก

และมาถึงข้อที่ ๔ ที่เน้นลงไปว่าแต่ละบุคคลนั้นซึ่งเข้าหมู่แล้ว ก็ต้องปฏิบัติตนเองด้วยความเพียร คือละการที่ควรละ ทำการที่ควรทำ ดังที่กล่าวมาแล้ว ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แต่ละบุคคลจะต้องมีความเพียร ละการที่ควรละ กระทำการที่ควรกระทำของแต่ละบุคคล และเมื่อพร้อม ๆ กันทำดังนี้แล้ว ก็เป็นหมู่ที่มีความพร้อมเพรียงกัน มีความมั่นคง ละอะไรก็ละพร้อมกันหมด เข็มมีศีล ๕ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดิฉันในกาม ไม่พูดเท็จ ไม่ดื่มน้ำเมา ทำพร้อม ๆ กันหมด ละพร้อมกันหมด เมื่อทำการที่ควรทำ ก็ทำพร้อมกันหมด คนเป็นอันมากก็เหมือนเป็นบุคคลเดียวกัน อันนี้แหละคือความสามัคคีซึ่งบังเกิดขึ้นในแต่ละบุคคลซึ่งอยู่ในหมู่นั้น ๆ ต่างปฏิบัติตนด้วยความเพียร ละการที่ควรละ กระทำการที่ควรกระทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อเป็นดังนี้แล้วก็ เป็นความสุข

เพราะฉะนั้นธรรมะทั้ง ๔ ข้อนี้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก และโดยเฉพาะข้อที่แต่ละบุคคลควรกระทำอย่างหนึ่งก็ตามหลักสาราณียธรรมของพระพุทธเจ้า คือ

๑. ตั้งเมตตาภาวนากรรม คือ ประพฤติอะไรทำอะไรทางกายต่อกันประกอบด้วยเมตตา

๒. ตั้งเมตตาวจีกรรม คือ ประพฤติอะไรทำอะไรทางวาจาประกอบด้วยเมตตา

๓. ตั้งเมตตาเมโนกรรม คือ ประพฤติอะไรทำอะไรทางใจประกอบด้วยเมตตา

๔. แบ่งปันลาภที่ได้มาโดยชอบธรรมให้แก่กันและกัน ไม่
หวงแหนไว้บริโภคนแต่ผู้เดียว

๕. มีศีลสามัญญตา คือ มีศีลเสมอกันตามพระพุทธบัญญัติของ
พระพุทธเจ้า

๖. มีทิวฐิ คือ ความเห็นที่ถูกต้องชอบอันเป็นอริยะ คือ เป็น
ความเห็นที่ประเสริฐ เป็นความเห็นที่นำออกจากทุกข์ ซึ่งจะนำผู้ที่มี
มีความเห็นอันถูกต้องนั้นเพื่อความสิ้นทุกข์ได้สม่าเสมอกัน

รวมเป็น ๖ ข้อด้วยกัน เมื่อต่างปฏิบัติตนอยู่ในธรรมะทั้ง ๖
ประการนี้ ไม่ว่าจะคฤหัสถ์ ไม่ว่าจะบรรพชิต ต่างก็จะมีสามัคคีกัน
อยู่ในหมู่ในคณะ จะมีความรักเคารพกัน สงเคราะห์กัน จะไม่วิวาท
แก่งแย่งกัน จะเป็นไปเพื่อความพร้อมเพรียง เป็นอันหนึ่งอันเดียว
กัน ที่เรียกว่ามีสามัคคีเอกภาพ เป็นไปเพื่อความ สุขความ เจริญ
เพราะฉะนั้นจึงได้มีพระพุทธภาษิตตรัสไว้แสดงถึงความสุข และ เหตุ
ของความ สุขทั้ง ๔ ประการ และ สาราณียธรรม ๖ ประการ มี
อรรถาธิบายดังแสดงมาด้วยประการฉะนี้.

วัดบวรนิเวศวิหาร
กฎกระทรวงกัมปนาทสนชากร

3111102002406

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 469 ถนนพระสุเมรุ ตำบลบวรนิเวศน์ กรุงเทพมหานคร
โทร. 2810541 . 2822114 นาย ชวน ศรสงคราม ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา พ.ศ.2523

PARAMARĀJJANANĪ
THOMANAVARADĀNAGĀTHĀ

1.	Varamatthu Mahayyāya
Asītivassapuṇṇāya	Mahārājassa Mātuyā
Imasmiṃ Pavare Dine
2.	Tulāgamassa Sampattaṃ
Dvipaṅcadvitivassesu	Ekavīsatimaṃ Dināṃ
Atikkantesu Satthuno
3.	Śrīnagarindarārāja-
Guṇālaṅkārasampannā	jananī Paramuttamā
Sabbatṭhāne Nirantaraṃ
4.	Rājapitu Piya Jātā
Susamvihitakammantā	Puttadhītūna Posikā
Rāṇṇo Dayyapajāya Ca
5.	Mettādayāpurakkhātā
Susaṅgahehi Dayyānaṃ	Anapekkhā Bhayesupi
Gacchati Atthasādhikā
6.	Vayavuḍḍhāpi Āyuso
Niccaṃ Ussukkamāpannā	Anomacittacetanā
Hitāhitāṃ Niyojitūṃ
7.	Idānesā Mahāayya
Guṇavuḍḍhavarā Bhiyyo	Puṇṇaasītivassikā
Sabbehi Abhipūjitā
8.	Ratanattayānubhāvena
Aniṭṭhā Ca Vigacchantu	Katapunnassa Tejasā
Tassā Itṭhā Bhavantu Ca
9.	Sā Atthaladdhā Sukhitā
Arogā Sukhitā Hotu	Virūlhā Buddhasāsane
Saha Sabbehi Nātibhi.

**Verses of Praise and Blessing dedicated to
Her Royal Highness
The Great Princess Mother**

1. We humbly submit that all the glorious blessings be upon Her Royal Highness the Great Princess Mother, Begetter of the Great King, who achieves the Eightieth Anniversary of Her birth on this auspicious day.
2. Now that we have come upon the Twenty-first day of the month of October in the Two thousand five hundred and twenty-third year of the Era of our Lord Buddha.
3. Her Royal Highness the Great Princess Mother has always been recognized as possessing to the full all desirable virtues and qualities befitting a Person in the highest position.
4. Beloved of Her Royal Husband the Great Prince Father, She has well brought up and cared for all Her Royal Sons and Daughter

and has so well managed all affairs for the benefits of His Majesty the Great King and the eventual benefits also of all the Thai people.

5. She shows at all times constant kindness, compassion and sympathy; unmindful of dangers of every kind, She goes forward to promote the well-being of Thai people all over the country and carefully tend to all their troubles.
6. The advance of age has in no way caused Her to lower Her exalted objectives, She instead continues to pursue beneficial activities of all kinds in all fields.
7. Now this Great Princess Mother, this Great Begetter of our Great King, has achieved Her Eightieth Birthday Anniversary, has become even more enhanced with glorious virtues, thus highly adored and worshipped by all people.
8. May the Power of the High Virtues of the Triple Gem and the resulting effects of all the merits and good deeds that the Great

and Virtuous Princess Mother has committed keep Her clear of all that She does not desire as well as satisfy all Her noble wishes.

9. May Her Royal Highness the Great and Glorious Princess Mother garner all that She ever wants, find every happiness, flourish and fulfil all the virtues indicated by the Lord Buddha, remain always in good health, be attended with happiness together with all Her kith and kin, beginning with His Majesty the Great and Glorious King, Members of the Royal Family, the Government as well as all the officials and people of Thailand.

The Causes of Happiness

Now, I am going to give a sermon or the preaching of the Lord Buddha in order that everyone will acquire the appropriate benefit for this Buddhist day. Today is a special Buddhist day, it is the day before the Buddhist Lent. Today we pay homage to the Lord Buddha on the occasion when He gave His First Preaching to His First Five Disciples after His Enlightenment. On this occasion, many Buddhists, both monks and laymen, assemble in the temple. Buddhists invite monks to give them Silā and Dhamma and they also pay homage to Tri-Ratana.

During the Buddhist Lent, a lot of men from different walks of life who have faith in Buddhism and the Lord Buddha, enter the monkhood. Buddhist laymen and laywomen who may be their parents, relatives, friends or, even their superiors, heartily give support to the new monks. This year, as usual, many people have been ordained as monks in order to study and practise Dhamma and the Buddhist rules of

conduct.

Many countries, both far from and near to Thailand, do not have a peaceful situation. Even in many Buddhist countries, their peoples cannot make merit or perform the religious deeds they would like to. But in Thailand the situation as a whole is still peaceful except for in some places. However, people still earn their living as usual. Although commodities are expensive, they are available and sufficient to meet the people's consumption. We are not in a state of great trouble. We can feed and welcome those who suffer and flee from their countries. Thai people live happy lives. They can do as they like and can have fun anywhere as they wish. They can make merit and men can enter monkhood. There is no prohibition for them, which indicates and confirms their happiness.

Accordingly, everybody should consider what brings about his happiness and then how to maintain it and make it last long. When we consider this with reference to Buddhism, we will find an answer or a guideline for practice in a Buddhist

proverb as follows:

The occurrence of every buddha is happiness.
The preaching of the good religion is happiness.
The unity of sangha or community is happiness.
The perseverance of those who have unity is happiness.

Hence, those who aim at happiness and desire to maintain it should consider and study the content of this proverb as I will further elaborate.

First, the occurrence of any buddha is happiness or brings about happiness. A buddha means one who knows. The buddhas consist of the Lord Buddha, our great Teacher who was enlightened by himself and set up Buddhism, and his disciples, who were enlightened after the Lord Buddha, and who are called "Arahants." The Lord Buddha had beneficence as described in several prayers that we say. In brief, His beneficence is comprised of three kinds, namely Paññā or Enlightenment, Purification and Mercifulness. All of these bring about happiness to the world. Accordingly, His occurrence and the

occurrence of Arahant is happiness or the cause of happiness.

Secondly, the preaching of the good religion brings about happiness. After having been enlightened, the Lord Buddha gave preachings which were the origin of Buddhism. His First Preaching was given to His First Five Disciples on the full moon in the month of July or August, or the Day before the Buddhist Lent which is today when there is a ceremony to pay homage to the Lord Buddha. Because the Lord Buddha gave preachings which were the origin of Buddhism, His preachings lead to happiness.

Thirdly, the unity of Sangha or community causes happiness. Sangha here means a group or a community, but its original meaning is a group of Buddhist monks or the Lord Buddha's disciples. In the Lord Buddha's time, after He had set up Buddhism, there were many people who listened to His sermons and became enlightened. Those people announced that they were the Lord Buddha's disciples. Some were ordained as monks, but the others were not. Since then those ordained

as monks have been called "Sangha." And as a whole, they are called Buddhists or the community of Buddhists which consists of monks and laymen who have faith in Buddhism. Their unity means that they are united through Dhamma and the disciplines that the Lord Buddha set up. All Buddhists practise Dhamma according to their abilities and status, which thus leads to happiness. This explains why the unity of Sangha is happiness.

Fourthly, the perseverance of the community results in happiness. If every member of the community has perseverance in abstaining himself from things that should be avoided, and at the same time doing what should be done, this will lead to happiness. Everybody should know himself and behave himself. If he is in any community, he should perform his duty according to the community to which he belongs. For example, Buddhist monks who are in a monk community should perform their duties according to the Sangha community. Buddhist devotees who are in a Buddhist community should abstain from

doing wrong deeds according to Buddhism and try to do things required of the community. In doing so, they are said to have perseverance. Accordingly, perseverance is happiness or leads to happiness.

These four principles, especially the fourth one, are so important that every person should consider and make himself clear about them. One should understand that they should exist in one's mind. One's mind should perceive that all buddhas have occurred, then one can be happy. Similarly, one's mind should perceive that there is a good religion or doctrine of the Lord Buddha in the world. Unless one listens to Dhamma intentionally, one will not get any benefit. One has to listen to the true Dhamma with concentration in order to perceive and understand that there is a good religion in the world.

In the same way, one should be a good member of a community and not be isolated. It is important that one has unity when being in a community. This means that one behaves and acts

according to the rules of that community and as other members do. One should maintain unity firmly, which is an important fundamental factor of happiness.

The fourth factor of happiness emphasizes perseverance of one who is in a group. One should act with perseverance according to the Lord Buddha. That is, all in a community should unitedly avoid the same things and perform the same things. For example, all in the community should abstain from killing, robbery, adultery and telling a lie and simultaneously perform good deeds. Thus, many people are united as if they were one person. This is unity which causes happiness according to the Lord Buddha's teaching.

These four Dhamma are very important. In addition, there are other rules of the Lord Buddha that everybody should practise. They are as follows:

1. Being merciful through the body, that is, having merciful deeds.
2. Being merciful through speech, that is,

having merciful speech.

3. Being merciful through the mind, that is, having merciful thoughts.

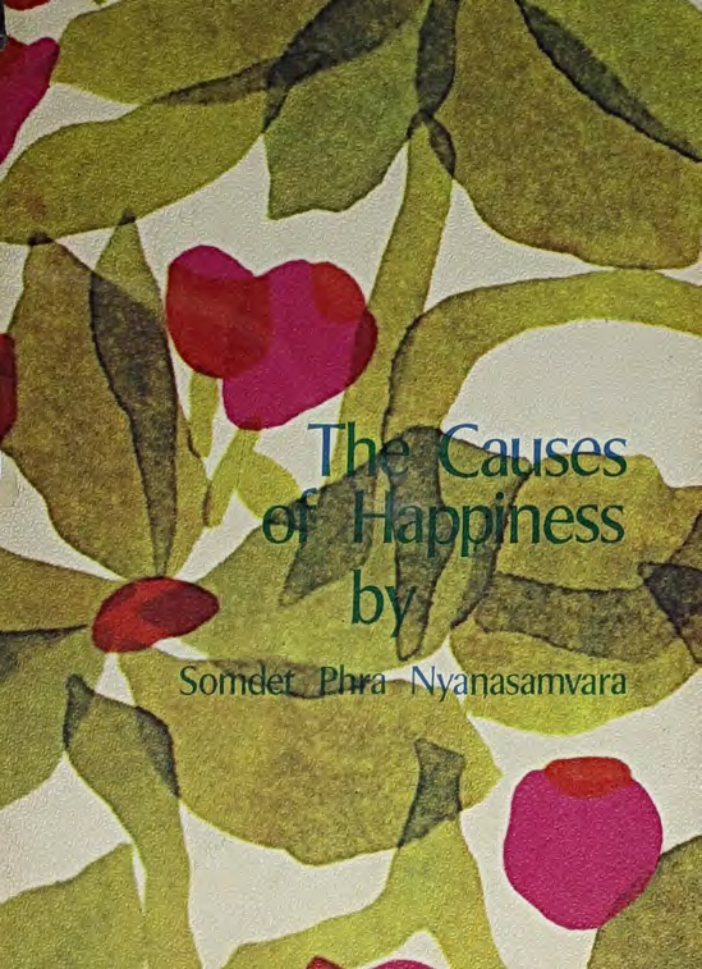
4. Sharing what one earns rightly among others, and never keeping it for oneself.

5. Having Silā mutually according to the Regulations of the Lord Buddha.

6. Having right views which are of great value, and which will free one from suffering.

When all are under these rules, no matter what they are they will have unity, they will love and respect each other, and assist each other. They will be united for happiness and progress as described by a Buddhist proverb of happiness and the causes of happiness.

The Causes
of Happiness
by

Somdet Phra Nyanasamvara